

متن پرسش

سلام استاد بزرگوار: دعا می‌کنم تمام هستی و وجودتان لبریز از سوز و محبت و معرفت به مولای متقیان امیرمؤمنان علی علیه السلام باشد. شما هم برای بنده دعا بفرمایید. استاد این برداشت از «وحدت وجود» تا چه اندازه کامل و درست است و اگر نقصی دارد بنده را متذکر بفرمایید: خدای متعال بر تمام هستی تجلی فرموده. یا به تعبیری تمام هستی تجلیات خداست. پس در تمام هستی، خدا با تمام مراتب مادونش «حاضر» است. مثلاً در یک گل زیبا همه ی خدا با تمام مراتب مادونش که صادره اول و... باشد در صحنه است. منتها هر مخلوقی به اندازه ظرف و ظرفیتی که دارد نور خدا را «ظهور» می‌دهد. و ما هم به اندازه ای که حجاب‌ها را کنار زده ایم متوجه نور خدا و نور مراتب مادون خدا در هر مخلوقی می‌شویم. لذا ممکن است یک نفر در یک گل اسم جمیل خدا را فقط ببینید. دیگری اسم اجمل. و دیگری اسم الله را به جامعیت در یک گل مشاهده کند. هر چه روی دل مصفاتر/زو تجلی تو را مهیاتر. پس «حضور» و «ظهور» خدا در سراسر هستی مطلق است. منتها از یک طرف مشکل از ظرف وجودی مخلوق است و از طرف دیگر مشکل از حجاب‌های وجودی ما. در این نگاه ظاهراً می‌توان بین «تشکیک در مراتب» و «تشکیک در ظهور» جمع کرد.

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: همین‌طور است و به گفته حضرت امام خمینی «رضوان‌الله‌تعالی‌علیه» آن‌جا که حضرت علی «علیه‌السلام» می‌فرماید: «مَا رَأَيْتُ شَيْئاً إِلَّا وَ رَأَيْتُ اللَّهَ قَبْلَهُ وَ بَعْدَهُ وَ مَعَهُ» [۱] حضرت تأکید دارند که در هر چیزی که دیده‌اند «الله» را، آری! «الله» را دیده‌اند و حضرت امام خمینی عظمت شخصیت معنوی آن حضرت را در همین می‌دانند که حتی اگر با گل روبه‌رو شوند که مظهر اسم جمیل است، به اسم «الله» که جامع جمیع اسماء می‌باشد؛ منتقل می‌گردند. موفق باشید